

сфере оптовой торговли и в кредитно-банковской системе, предоставляющей оптовой торговле денежный капитал общества.

Циклическое развитие капиталистического воспроизводства проходит четыре фазы: кризис, депрессию, оживление и подъем. В современных условиях эта цепочка нарушена, и появилась тенденция к становлению цикла, состоящего из двух фаз: кризиса и депрессии. После депрессии снова начинается кризис. В литературе такое явление получило название — вторая волна кризиса.

Литература

1. Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения. Изд. 2-е. – М.: Политиздат, 1968, т. 46, ч. 1. / К. Маркс. Экономические рукописи 1857-1859 годов/ – 559 с.
2. Полетаев А., Савельева И. Длинные волны в развитии капитализма// МЭ и МО. – 1988. – № 5.– с.73-85

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ І МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Росецька Ю. Б. - кандидат економічних наук, доцент, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна.

З переходом України до ринкових відносин очевидним став факт відставання нашої країни від провідних країн світу як у соціально-економічному, так й у технологічному розвитку. У зв'язку з цим постало закономірне питання – як скоротити або не збільшити це відставання?

На необхідності модернізації у пострадянських країнах у своїх роботах наголошують такі вчені, як: Глазьев С.Ю., Гонтмахер Є.Ш., Макаров В.Л., Белоусов Д.Р., Гринберг Р.С., Гурвіч Є.Т., Полтеровіч В.М., Некіпелов А.Д., Автономов В.С., Рубінштейн А.Я. Основний наголос у їх роботах робиться на проблемах реформування інститутів, економічної політики, національної інноваційної системи, модернізації галузей та підприємств, модернізації фінансового ринку, соціокультурних передумов модернізації [1].

Аналіз великої кількості робіт показує, що характерними рисами сучасних розвинених країн є високо ефективна економіка, технологічна модернізація, розвинена сфера інновацій, низька диференціація доходів, потужний середній клас, висока цінність громадянської свободи, соціально-

правовий захист населення, розвинена система відтворення людського потенціалу.

Основним імперативом, що визначає розвиток сучасного суспільства, стає гуманізація економічного розвитку, тобто його спрямованість на прогрес людини. Гуманізація економіки пов'язана з докорінними змінами характеру праці і типу робітника, його ролі у створенні та накопиченні багатства, прогресі суспільства [2, с.5].

Економічна теорія і практика свідчать, що процеси розвитку людського капіталу та модернізація економіки складають єдиний процес формування та розвитку інноваційного суспільства. Аналіз процесів зміни технологічних укладів економіки та типів суспільств показує, що людський капітал, цикли його зростання та розвитку є головними факторами генерації інноваційних хвиль розвитку і циклічного розвитку світової економіки та суспільства [3].

Людський капітал формується за рахунок інвестицій у підвищення рівня і якості життя населення, в інтелектуальну діяльність, у тому числі: у виховання, освіту, здоров'я, знання, науку, підприємницьку здатність та клімат, в інформаційне забезпечення праці, у формування ефективної еліти, у безпеку громадян і бізнесу, у економічну свободу, а також у культуру, мистецтво та інші складові. Формується людський капітал й за рахунок притоку з інших країн, або убуває за рахунок відтоку, що нажалі спостерігається в Україні.

Тому, для ефективного функціонування людського капіталу необхідно забезпечити конкурентоздатну якість життя, включаючи безпеку, екологію та житлові умови, причому на рівні розвинутих країн світу. Інакше найкращі спеціалісти від'їздитиме туди, де їм комфортніше жити та безпечніше працювати.

Головні причини гальмування науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні, на нашу думку, – низька якість людського капіталу та несприятливе середовище для інноваційної діяльності. Зниження якості усіх складових людського капіталу – освіти, науки, еліти, спеціалістів, якості життя.

При низькому рівні та якості людського капіталу інвестиції у високотехнологічні галузі не дають віддачі. Порівняно швидкі успіхи фінів, ірландців, японців, китайців, корейців підтверджують висновок про те, що фундаментом для формування людського капіталу є висока культура основної маси населення даних країн.

У розвинених країнах з кінця 1990-х років основну частку інвестицій в людський капітал здійснює держава. Саме в цьому полягає його найголовніша функція щодо державного регулювання економіки.

Теорія людського капіталу базується на досягненнях інституційної, неокласичної, неокейнсіанської та інших економічних теоріях. Її поява стала відповіддю економічної та суміжних наук на потреби реальної економіки та життя. Виникла проблема глибокого розуміння ролі людини та накопичених результатів її інтелектуальної діяльності у прискоренні темпів та якості зростання суспільства та економіки. Поштовхом до створення теорії людського капіталу стали статистичні дані зростання економік розвинених країн світу, які перевищували розрахунки, що базуються на врахуванні класичних факторів зростання. Аналіз реальних процесів розвитку і зростання в сучасних умовах призвів до утвердження людського капіталу в якості основного продуктивного і соціального фактору розвитку сучасної економіки та суспільства.

Високий рівень та якість накопиченого людського капіталу необхідні для прискореного здійснення інституційних реформ, трансформації держави, технологічного оновлення виробництва, ринкових перетворень економіки.

В результаті саме високий рівень та якість людського капіталу країни забезпечать її вихід на стабільне зростання ВВП на душу населення та підвищення рівня і якості життя населення. Таким чином, людський капітал є найголовнішою детермінантою стабільного зростання економік країн, що розвиваються.

Тому, будь-яка економічна реформа, на нашу думку, повинна розпочинатися не зі змін технології, а зі зміни відношення людини до технології, що змінюється. Адже ми знаємо як часто усі надії щодо впровадження новітніх технологій розбиваються о стіну байдужості тих людей, які мають з цими технологіями працювати. Саме це ставить під питання ефективність модернізації.

Література

- 1. Полтерович В.М., Гурвич Е.Т., Гонтмахер Е.Ш. Выступление на годовой конференция НЭА «Образование, наука, модернизация» /Московская школа экономики МГУ им. М.В. Ломоносова. 20-22 декабря 2010 г.*
- 2. Гуманистические ориентиры России / Под ред. Л.И. Абалкина, А.В. Барышевой, Д.Е. Сорокина. – М.: Институт экономики РАН, 2002. – с. 391.*

3. Корчагин Ю. А. *Эффективность национального человеческого капитала: методика измерения.* – Воронеж: ЦИРЭ, 2011.

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Яценко В. П. - кандидат економічних наук, доцент, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна

Дослідження категорії "економічні умови господарювання" змінюється в залежності від змін у виробничих відносинах. Сучасна транзитивна економіка України потребує дослідження даної категорії у зв'язку з зміною соціальних орієнтирів сучасного суспільного виробництва. У системі економічних категорій категорія "економічні умови господарювання" – одне зі слабо розроблених понять, хоча цей термін досить часто зустрічається в економічній літературі. Дана категорія характеризує багатofакторне явище при якому необхідно врахувати всю сукупність факторів, що характеризують ці умови, і досліджувати як дію кожного фактора окремо як сукупну дію.

Умови господарювання являють собою динамічну сукупність факторів, роль і значення кожного з яких не залишається незмінним. На нашу думку, про економічні умови в самому загальному виді можна говорити як про об'єктивну систему явищ, процесів, за допомогою яких реалізуються економічні закони. Загальновідомо, що в кожному способі виробництва діють загальні, так і специфічні економічні закони. Специфічні закони вичерпують свою функцію, якщо змінюються умови, які породили їх. Це відбувається при переході від однієї суспільно-економічної формації до іншої. Таким чином, можна зробити висновок, що економічні закони відображають загальні умови всякого виробництва, тобто такі економічні умови, без яких взагалі неможливий обмін речовин між людиною й природою, а отже, неможливо саме людське життя. Проте слід розрізняти економічні умови в межформатному аспекті, сутність яких фіксується в економічній формації. У загальних законах розвитку й функціонування суспільства економічні умови усередині формаційного аспекту, які в сукупності утворюють особливості даної формації й на основі яких діють специфічні економічні закони цієї формації.